

УРОК 5

Тема уроку: Рішення розрахункових завдань.

Сьогодні на уроці ви повинні поглибити знань про масову частку елемента в складі речовини; удосконалювати практичні навички обчислення масової частки речовини, розв'язувати задач на визначення формули речовини за масовими частками елементів, що входять до складу молекули речовини; розвивати навички самостійної роботи з ПСХЕ, логічне мислення; виховувати увагу, інтерес до навчання.

Епіграф до уроку:

Немає нічого, що не додалось би працею.

Українське прислів'я

Перевірка домашнього завдання:

Вправа с. 12 № 5.

Відповідь: $W(S) = 40\%$.

Давайте пригадаємо:

- Які обчислення можна провести за хімічною формулою речовини?
- Як визначити відносну атомну масу елемента?
- Як визначити відносну молекулярну масу елемента?
- Як обчислити масову частку елемента в речовині?
- Яку інформацію можна одержати про молекулу з хімічної формули?

Увага! «Концептуальна таблиця».

Що порівняти?	Ar елементів	Mr речовини	w% елементів
Риси і якості			
Кількісна характеристика	Число атомів	Число молекул	Масова частка
Хімічна формула	$Ar = \frac{m(x)}{1/12m(C)}$	$Mr(xy) = \frac{m(xy)}{1/12m(C)}$	$w\% = \frac{n * Ar}{Mr}$

Увага! Задача на виведення формули речовини. <https://cutt.ly/tZ12vC6>

Натрій тіосульфат, що використовують для обробки фотоматеріалів, складається з атомів Натрію, Сульфуру і Оксигену, масові частки яких відповідно становлять: 29,11%, 40,51%, 30,38%. Яка формула натрій тіосульфату?

Задача

Дано:

$$w(\text{Na}) = 29,11\%$$

$$w(\text{S}) = 40,51\%$$

$$w(\text{O}) = 30,38\%$$

$$n = \frac{W(E)}{Ar(E)}$$

$$n(\text{Na}) : n(\text{S}) : n(\text{O}) ; \quad \text{Na}_x\text{S}_y\text{O}_z$$

$$x : y : z = \frac{29,11}{23} : \frac{40,51}{32} : \frac{30,38}{16} = 1,26 : 1,26 : 1,9 = 1 : 1 : 1,5 = 2 : 2 : 3$$

Відповідь: $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$.

Розв'язання

Увага! Самостійна робота.

I рівень (за кожне завдання - 0,5 б).

1. Який колір має фенолфталеїн у лужному середовищі?
2. Забарвлення лакмусу у кислотах?
3. Які реакції називають реакціями розкладу?
4. Напишіть формули речовин, які читаються так: кальцій-о, натрій-о-аш, аш-три-пє-о-чотири.
5. Які реакції називають реакціями сполучення?
6. Яке забарвлення має метиловий оранжевий у кислому середовищі?

II рівень (за кожне завдання - 1 б).

1. Із наведеного переліку випишіть окремо формули простих і складних речовин; прості речовини класифікуйте на метали і неметали: Cu, Ca(OH)₂, Al, S, H₃PO₄, H₂, CO₂, P, Mg.
2. Яку відносну атомну масу мають Нітроген, Алюміній, Натрій?
3. Визначте валентності хімічних елементів у таких сполуках: SO₂, ZnO, , K₂O, P₂O₃.
4. Складіть формули оксидів: ферум(II) оксид, фосфор(V) оксид, , купрум(I) оксид, хром(III) оксид.
5. Серед запропонованих речовин виберіть оксиди, дайте їм назви: K₂O, O₂, KNO₃, H₂NO₃, CO₂, NaOH, Al₂O₃.
6. Складіть рівняння хімічної реакції між киснем і магнієм.

III рівень (за кожне завдання – 1,5 б).

1. Складіть формули сполук за валентністю елементів:

2. Напишіть рівняння реакцій кисню із вуглецем, магнієм і міддю. До якого типу належать ці реакції?
3. Обчисліть відносну молекулярну (формульну) масу: P_2O_3 , $\text{Al}(\text{OH})_3$, H_2CO_3 .
4. Перетворіть на хімічні рівняння такі схеми реакцій:
 $\text{N}_2 + \text{H}_2 \rightarrow \text{NH}_3$
 $\text{Na}_2\text{SiO}_3 + \text{HCl} \rightarrow \text{H}_2\text{SiO}_3 + \text{NaCl}$
 $\text{Cu}(\text{NO}_3)_2 \rightarrow \text{CuO} + \text{NO}_2 + \text{O}_2$
 $\text{C} + \text{Al}_2\text{O}_3 \rightarrow \text{Al}_4\text{C}_3 + \text{CO}$
5. Обчисліть масові частки Гідрогену та Сульфуру в гідроген сульфіді, хімічна формула якого H_2S .
6. Напишіть рівняння реакцій, щоб здійснити перетворення:
а) $\text{Ca} - \text{CaO} - \text{Ca}(\text{OH})_2$;
б) $\text{P} - \text{P}_2\text{O}_5 - \text{H}_3\text{PO}_4$.

IV рівень (за кожне завдання - 2 б).

1. Обчисліть відносні молекулярні (формульні) маси речовин, хімічні формули яких: O_2 , N_2O , K_2SO_4 , CH_3COOH .
2. Напишіть рівняння реакцій кисню із метаном та гідроген сульфідом.
3. Знайти валентність атомів: SiCl_4 , Cr_2O_3 , N_2O_5 , Al_2S_3 , Zn_3N_2 .
4. Перетворіть на хімічні рівняння такі схеми реакцій:
 $\text{Fe} + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{FeCl}_3$;
 $\text{CO} + \text{O}_2 \rightarrow \text{CO}_2$;
 $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{O}_2 \rightarrow \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$;
 $\text{NaOH} + \text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 = \text{Al}(\text{OH})_3 + \text{Na}_2\text{SO}_4$.
5. Визначте масові частки кожного елемента в молекулі кальцій фосфату ($\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$).
6. Визначте молекулярну формулу органічної речовини, що містить атоми Карбону ($w = 58,54\%$), Гідрогену ($w = 4,06\%$), Нітрогену ($w = 11,38\%$) та Оксигену.

Домашнє завдання: повторити § 1, виконати задачу с. 12 № 6.